

INQUISITIO FETA AL RECTOR D'INCA MN. NADAL GUASP (1628)

PERE FIOL I TORNILA

He resseguit els arxius illencs cercant documentació sobre sor Clara Andreu i Malferit (1596-1628), ja que conec diferents manuscrits que, per ara, encara no han pogut ser localitzats: *La biografia*, escrita en català, per Mn. Nadal Guasp; *Les declaracions que feren les religioses del monestir* davant el Dr. Pere Antoni Baró en el mes de setembre de 1627, perquè l'original no l'he vist mai, sí una còpia que s'havia guardat al monestir, on manca la declaració feta pel rector Guasp, a lar, en el mes d'agost del mateix any; tampoc he pogut trobar mai *la biografia mallorquina* que escriví el Dr. Gabriel Benet Mir i Bertran en la dècada de 1635 a 1645 i que posteriorment (1650) traduí al castellà, que és la que ens ha arribat.

L'any 2009, fent altres investigacions històriques, vaig trobar dos plecs notariais, que m'ompliren d'alegria, pensant que serien les enyorades declaracions del rector Guasp davant el Dr. Baró, però no va ser això. Ara bé, tot està relacionat i aquests dos plecs són conseqüència de la *Inquisitio* que el Dr. Baró féu a Inca, a la rectoria i en el monestir, en els mesos d'agost i setembre de 1627.

Els dos plecs recentment trobats ens ofereixen unes declaracions, fetes a Inca, i que el notari Jaume Pujol guardava en sos protocols; si bé he de dir que aquests dos plecs no són entre els protocols de dit notari guardats en l'Arxiu del Regne de Mallorca, però sí que són guardats en l'Arxiu Diocesà.

El primer plec consta de 36 folis numerats més la portada i el foli número 7, que hi ha el número repetit, per tant són 38 folis. Cronològicament té un seguit de declaracions que van del 7 a l'11 de desembre de 1627, per ser represes l'any 1628, i el darrer document és de dia 22.04.1628. Sor Clara encara era viva, ja que morí el 24.06.1628. Serà estudiat en una propera avinentesa.

El segon plec, que és el que ofercsc ara, consta de 35 folis més la portada. Cronològicament tota la investigació és posterior a la mort de sor Clara (24.06.1628), atès que comença dia 05.08.1628 i arriba a dia 22.11.1628.

Aquesta investigació es du a terme perquè, després del procés que el rector va patir referent a l'afer de sor Clara, que va suposar uns mesos d'arrest domiciliari a sa casa de Palma, va poder tornar a Inca, però se li va prohibir predicar i confessar. Sembla que el bon rector aprofitava l'obligació que hi havia a cada parròquia, que després del sermó que es feia a l'ofici s'havien de dir, perquè la gent els pogués memoritzar, els deu manaments. Si abans del procés, quan Mn. Guasp predicava, després del sermó, sempre solia pujar a la trona un dels vicaris, a Inca n'hi havia dos, i deia els manaments; però, ara que el rector no podia predicar, Mn. Guasp volia pujar a la trona, deia els manaments i sempre trobava l'avinentsa d'haver de recordar un avís, o una altra cosa, o puntualitzar un punt del que havia predicat el sermoner, que Guasp pretenia fer més entenedor a la gent del que ho havia fet el predicador. Això va arribar a cansar la gent, que d'aquesta manera havia "d'aguantar" dos sermons.

Sens dubte des de la Cúria havien disposat que venguessin a predicar a Inca, alternant-se, el rector de sa Pobla Mn. Gabriel Benet Mir i Bertran, qui també havia succeït Guasp en el confessorari del monestir inquer, i el rector de Sineu Mn. Cristòfol Garcies.

Ambdós rectors eren doctors en Teologia, ja que en aquell moment, a Mallorca, no hi havia seminari (1700), sinó que els joves que volien ser capellans estudiaven a la Universitat. Del rector de sa Pobla sé que era condeixeble del rector d'Inca. De totes maneres, als ulls de la gent d'Inca, era bo de fer carregar les tintes i dir si Mn. Guasp havia dit tal cosa o tal altra dels rectors que havien de predicar perquè ell no ho podia fer. Aquests comentaris de la gent mogueren el vicari general Mn. Dionís Montserrat -qui amb el confés del Sr. Bisbe, el P. Gaspar Garriga S. J., havien tramet tot l'afer de sor Clara- a actuar per esbrinar la veritat, actuació que donà com resultat el plec notarial que oferim en el present treball.

La primera part: agost-setembre, es refereix al que deia el Sr. Rector des de la trona, tant quan parlava d'ell, com el que deia dels predicadors.

La segona part, novembre 1628, es refereix sobre si confessava o no.

Dia 09.08.1628 comença el procés i declara el prevere de 33 anys Mn. Gabriel Domènech.

Dia 13 segueixen les declaracions, ho fan:

Mn. Francesc Serra, prevere i beneficiat, té 79 anys.

Jacint Campaner, paraire de 25 anys, obrer i baciner de Sant Jaume de Galícia. No sap firmar i posa una creu +.

Mn. Bartomeu Danús, prevere i beneficiat, té 30 anys.

Honorable Joanot Jover, vilatà de 76 anys que sap firmar.

Honorable Pere Mayrata, vilatà de 35 anys que aquell any era jurat. No sap firmar.

Honorable Mateu Cantarelles, vilatà de 60 anys, era jurat i sabia firmar.

Dia 14 segueixen les declaracions, ho fan:

Honorable Miquel Janer, vilatà de 36 anys, sap firmar.

Sebastià Serra, paraire de 34 anys, era baciner de l'Hospital General de Madrid. No sap firmar i fa una +.

Mateu Planes, pagès de 42 anys, era el baciner de Sant Blai. Sap firmar.

Mn. Nadal Rosselló, prevere i beneficiat, té 32 anys.

Martí Oliver, vilatà de 51 anys i que sap firmar.

Mn. Miquel Coch, prevere i vicari, té 52 anys.

Pere Mestre, gerrer, té 35 anys, havia estat obrer de Sant Pere. No sap firmar.

Honorable Joan Danús, té 60 anys, aquell any era jurat, no sap firmar.

Dia 05.09.1628 fan anar el rector a Palma i li fan vuit preguntes sobre les mateixes qüestions.

Dia 12 el fiscal demana que el rector sigui castigat i el vicari general dóna sis dies de temps perquè la sentència sia complida.

Dia 22.11.1628 s'obre la investigació sobre si el rector ha confessat o no ho ha fet. Hi declaren:

Mn. Guillem Marquès, prevere i vicari, té 57 anys.

Mn. Francesc Serra, prevere i beneficiat, té 79 anys.

Elisabet Moyà, beata, té 25 anys.

Francina Ferraguda, beata, té 34 anys i és germana de Mn. Pere Jordi Ferragut.

Així acaba el segon plec notarial. No hi consta cap sentència.

Notícies sobre els personatges:

Dr. Baró, Pere Antoni

Sabem que fou novici dels PP. Carmelitans que tenien el convent, abans de l'exclaustració de 1835, a la Rambla, en el lloc que ara coneixem com el quarter del Carme. Amb ells estudià i aconseguí el grau de doctor. Per diferents raons passà al clergat diocesà i dia 30.04.1625 fou elegit com a membre de la Col·legiata de la Mare de Déu de Lluc (ACL Vr 76, f. 104v). Dia 01.09.1625 fou elegit prior de la Col·legiata, càrrec que ocupà fins al 30.08.1627 (ibídem f. 105r i 108v). L'any 1625 va anar al monestir inquer com a confessor extraordinari. Dia 16.08.1627 acceptà el càrrec de recollir les declaracions, tant del rector, com de les religioses, sobre els fets extraordinaris de sor Clara Andreu, feina que féu en els mesos d'agost i setembre d'aquell any. Ja l'any 1628 era rector de Binissalem, segons l'Arxiu de Lluc, si bé en els registres sacramentals de Binissalem la primera vegada que el veim firmar és dia 17.11.1629, en el llibre de baptismes. En el de matrimonis la seva primera firma és de 17.12.1630 i l'any 1632 ja surt la firma de son successor Mn. Joan Pons. He de dir que els membres del Col·legi de Lluc, després d'haver examinat els comptes de son priorat de 01.09.1625 a 30.08.1627 van trobar que eren errats i li donaren una sentència negativa. També el bisbe Borja dia 11.03.1630 li escriví una carta amb què no aprovava el fet que uns bandolers es reunissin en el campanar de Binissalem. Sembla que la mort no li sobrevingué com a rector d'aquesta vila, ja que els llibres parroquials no en diuen res. Seguint el Dr. Mir i Bertran és evident que aquest religiós no tenia gaires simpaties entre el clergat illenc, però no he pogut confrontar les seves informacions amb altres fonts històriques, ja que per ara sols he pogut trobar informació en les informacions sobre sor Clara Andreu i en l'Arxiu de Lluc.

Borja i Velasco, Mons. Baltasar (1586-1630)

Bisbe de Mallorca del 1626-1630. Havia estat educat pel futur sant Joan de Ribera. Home de migrada salut i de fina sensibilitat per a les coses de l'Esperit, volia entrar en un monestir i dur vida contemplativa, però la salut no ho aconsellava, per això es féu capellà diocesà, confiant que la salut s'enfortís i així poder complir son desig. Aquesta manca de salut anava acompanyada d'un caràcter feble, sempre dubtava, tenia mal de fer prendre decisions, navegava en un pèlag d'escrúpols, fet que possibilitava que a son entorn sempre hi haguera un grapat de persones que mirassin de prendre les decisions que ell no prenia, que l'enfonsaven

en un mar d'escrúpols, del qual li costava sortir. Arribà a Mallorca acompanyat de Mn. Dionís Montserrat, clergue català a qui confià el càrrec de vicari general; del jesuïta P. Gaspar Garriga, qui tenia el càrrec de confessor; i del Dr. Josep Sánchez, qui era el confés abans del jesuïta, i que ara curava de l'administració de la hisenda del Sr. Bisbe. Molt aviat fou nomenat canonge de la Seu, motiu pel qual aixecà murmuris entre el clergat mallorquí i crítiques dels jurats del Regne. El Sr. Bisbe demanava a sor Clara que l'encomanàs a Déu perquè tengués encert en el càrrec que li havien confiat, d'aquesta manera sorgí una rica correspondència entre sor Clara i el Sr. Bisbe, de la qual sols ens han restat tres cartes; cartes que encoratjaven el Sr. Bisbe a regir la diòcesi ell mateix, tenir cura dels capellans i bandejar certs consellers que el duïen enganyat. Això uní el vicari general i el confés, qui l'emprengueren contra sor Clara i el seu confés, fins que els capolaren de mala manera. Es veu que el Dr. Borja i Velasco tenia sor Clara en molt alt concepte, ja que en el mes de desembre de 1627, quan encomana al Dr. Mir i Bertran que vagi a confessar al monestir de Sant Bartomeu, li diu que miri molt per sor Clara, que és molt santa. Morí dia 11.07.1630, als 44 anys i de forma sobtada, i es compliren els tres anys, com li havia predit sor Clara. Fou enterrat en la capella de Sant Pere. Tenim el sermó que predicà el P. Joan Baptista Escardó S. J. Ens diu que celebrava missa cada dia, abans feia una hora de pregària i es confessava. Després d'haver celebrat, agenollat, havien de celebrar una altra missa en sa presència. Un any fou virrei de Mallorca. Cada dia resava les tres parts del rosari tot sol, després presidia el rosari que feia resar al palau. Féu dues visites pastorals a totes les parròquies i visità tots els monestirs. Era mestre en Arts per la Universitat de València i doctor en Cànon per la Universitat d'Alcalá de Henares. L'any 1628 féu un Sínode diocesà i n'havia convocat un per a l'any 1631, que ja no va poder celebrar.

Coch, Mn. Miquel

Tenia 52 anys quan es fan els processos estudiats i era vicari de la parròquia. Pens que va néixer a Inca i, quan l'any 1621 el Dr. Coll deixà el càrrec de confessor del monestir, ell començà a ser-ne el confés. Els anys del rectorat del Dr. Guasp (1624-1632) va seguir tenint cura del monestir tant per a celebracions, com per a confessions, sempre que el rector no hi podia anar, i quan en el mes de setembre de 1627 Guasp fou prohibit d'anar al monestir, fou Mn. Coch qui hi pujà sempre que fou necessari.

Dr. Cristòfol Gacies

Poques coses sabem de la història religiosa de Sineu, ja que el que per ara hi ha publicat es refereix a l'obra de l'engrandiment de l'antiga església gòtica, i la recent publicació del vicari Mulet no ha arribat a aquest segle, per això vaig mirar un poc qui era el rector que venia a predicar a Inca, quan no ho podia fer Mn. Nadal Guasp. Mirant el primer Llibre de determinacions del reverend comú (1564-1648), en la reunió de dia 20.03.1623 no surt el nom del rector, foli 74, en el 74 girat surt la reunió de dia 17.04.1626, reunió feta en la "isglesia de la Verge Maria de Sineu"; s'hi proposa que, atès que el Sr. Antoni Vanrell, en aquell moment, tenia un germà a Roma, aniria bé que miràs d'aconseguir que Sineu tenguera un altar privilegiat perpetu, i firma el rector "Cristòfol Gacies Doctor Theòleg", acompanyat de 18 capellans més. L'any 1632 encara ho era, com també l'any 1641.

Garriga, P. Gaspar S. J.

Va néixer l'any 1564 a Carcaixent (Regne de València) i va morir a València en el mes de novembre de 1667. Tenia 83 anys. Havia passat 64 anys en la Companyia i 48 de professió religiosa. Era el confés d'una germana religiosa del Sr. Borja, i quan el nomenaren bisbe, atès

el cas que estava assetjant constantment d'escrúpols, la germana li aconsellà que tengués sempre vora ell el savi jesuïta, i així ho va fer el novell mitrat. Juntament amb el vicari general Dr. Dionís Montserrat, aprofitaren la manca de decisió que mostrava el jove bisbe, i bé decidiren per ell, i així es guanyaren la ràbia i el menyspreu de tots els estament de l'illa. Els mateixos jesuïtes de Monti-sion amb els PP. Franciscans feren moltes passes perquè sortís de Mallorca, tant davant la Cúria romana, com davant la Cúria jesuítica. Sovintejaren pamflets impresos i pòsters aferrats a les parets dels carrers, arribaren uns franciscans per obrir-li expedient, de manera clandestina, però ho descobrí i la revenja fou feresta. La família Borja intervingué sens resultat, i com més es veia investigat, més actuava sobre sor Clara Andreu, perquè semblava veure en ella el camí per on es manifestava el malestar que hi havia en l'església mallorquina. Retornat a València visqué uns quaranta anys en el convent que els jesuïtes tenen allà. Documentalment sols consta que va tenir cura de la hisenda de la Sra. Elisabet de Momplau.

Dr. Nadal Guasp

Sens dubte va néixer a Palma, estudià a la Universitat mallorquina i fou condeixeble del Dr. Gabriel Benet Mir i Bertran, futur rector de sa Pobla i confés del monestir inquer. Dia 07.04.1618 prengué possessoria d'un benefici a la Seu, en la capella de les Ànimes, que havia quedat vacant per la mort de Mn. Miquel Pasqual. L'any 1621 predicà la quaresma a la Seu i l'any següent ja el trobam com a membre del Col·legi de Preveres que tenia cura del santuari de la Mare de Déu de Lluc, perquè dia 8 de setembre d'aquell any, com a prior, presidí la celebració en la qual es posà la primera pedra de l'actual basílica. Dia 23.07.1624 moria el rector d'Inca Mn. Jaume Torrens, qui en son testament feia marmessor Mn. Guasp, sens dubte per la bona amistat que hi tenia, i el vicari d'Inca Mn. Miquel Coch, també confés del monestir de Sant Bartomeu. Encoratjat pel vicari capitular seu vacant, el Dr. Pere Onofre de Verí, va participar en les oposicions a rector que es feren, i aconseguí la rectoria d'Inca. L'any següent veim que ja és el confés del monestir i a partir de l'any 1626 ja sabem que anava escrivint a uns plects que feia les coses extraordinàries que anaven passant amb sor Clara, escrits que foren aprofitats per Mn. Mir i Bertran per escriure la biografia d'ella que coneixem. Quan va veure que la vida de sor Clara era excepcional, va procurar que diferents persones la coneguessin i mirassen com s'havia de procedir. Passaren pel monestir el rector de Muro Mn. Ramon Villalonga, el P. Ripoll S. J., el Dr. Pere Antoni Baró -col·legial de Lluc-, el P. Gaspar Garriga S. J. -confessor del Sr. Bisbe Borja-. Va conèixer les cartes que sor Clara escriví al Sr. Bisbe i fou el mitjà perquè arribassin al palau, per això patí la persecució que l'equip de govern del Dr. Borja i Velasco començà, persecució que segons ens diu Mn. Mir i Bertran va saber aguantar amb virtuosa fortalesa. Dia 20 i 21 d'agost de 1627 fou interrogat, a la rectoria, pel delegat del Sr. Bisbe, el Dr. Pere Antoni Baró, declaracions que per ara no hem pogut trobar. Dia 30 de setembre fou llevat del càrrec de confés, i va romandre un grapat de mesos a Palma, en arrest domiciliari. Ara hem trobat les declaracions que féu directament davant el vicari general dia 11.01.1628 i les del mes d'agost que presentam en aquest estudi. Morí a Palma dia 09.08.1632 i fou enterrat a la Seu.

Dr. Gabriel Benet Mir i Bertran

Va néixer a Palma l'any 1580, fill de Miquel i de Maria Anna. Es decidí pels estudis eclesiàstics i dia 05.05.1499 fou tonsurat. Va estudiar a la Universitat mallorquina i fou condeixeble del Dr. Nadal Guasp, rector d'Inca. Allà es doctorà en teologia. Dia 04.01.1606, els responsables de l'Hospital General de Mallorca el presentaren perquè pogués gaudir d'un benefici a la

parròquia de Sant Jaume (Palma). De 1607 a 1608 fou el prior de l'Hospital General i alternà aquest benefici amb el de predicador, tant als temples de la Ciutat com en els de la Part Forana. Sembla que també tengué el càrrec de comissari del Sant Ofici, ja que una mà aliena ho escriví, junt amb el càrrec de rector de sa Pobla, en el manuscrit que ens deixà sobre sor Clara Andreu. L'any 1615 va fer son primer testament davant el notari Bartomeu Ferro, qui també rebé el darrer, fet dia 28.10.1650, denou dies abans de sa mort. L'any 1623 ja era rector de sa Pobla, càrrec que va tenir fins a la seva mort, si bé dia 26.09.1635 deixà la parròquia en mans de mossèn Francesc Amer, perquè l'administràs, i ell passà a viure a casa seva, a Palma. L'any 1648 va regalar un sagrari a sa Pobla, que encara es conserva, on hi ha aquesta inscripció: "Christo Anno Eucaristico, Sacrarium hoc sumptibus suis jubens devovit extruxit Dr. Gabriel Benedictus Mir, Populensis Parochus olim Rector, die XXI Mensis Junii anno MDCXLVIII." Va morir a Palma, dia 15.11.1650, de resultes d'un dir que li féu amb un arcabús, Guillem Bauçà. La inscripció del Llibre de difunts de la parròquia de Sant Nicolau de Palma diu: "Als 16 de 9bre 1650 fonch enterrat en la iglesia parroquial de la Pobla el molt R. Dr. Gabriel Benet Mir Pre. Olim Rector de la Pobla. Rebé los Sacraments de penitencia i de extrema unctio feu testament en poder del discret Barthomeu Ferro Notari sots als 28 Octubre 1650 en que ordena obres pies y en elles assenyala a esta parroquia quinze misses baixes semel tantum, cuius anima etc." El registre parroquial de sa Pobla ens ho diu d'aquesta manera. "Als 16 Novembre de 1650 fonc enterrat lo Dr. Gabriel Benet Mir Fill de Miquel y Maria Anna, olim Rector de dita iglesia y feu testament a Ciutat en poder... " (no ho sabien, i quan ho saberen, no ho escriviren).

Dr. Dionís Montserrat, "el Català", vicari general

Molt bons havien estat per als mallorquins els 15 anys de pontificat del dominicà mallorquí fra Simó Bauçà i Sales (1608-1623). Massa llarg i dolorosa fou l'espera del nou bisbe, el Dr. Borja i Velasco. El prevere petrer Dr. Nadal Santandreu era el vicari general del bisbe Bauçà, però els canonges elegiren vicari capítular el Dr. Pere Onofre de Verí. Dia 03.02.1626 prenia possessoria de la mitra mallorquina, en nom del Dr. Borja i Velasco, el Dr. Joan Baptista Pollina i Ciurana. El bisbe Borja va fer el pecat de venir acompanyat d'aquest prevere català, Dionís Montserrat, d'un jesuïta valencià, el P. Gaspar Garriga, i del prevere Josep Sánchez, que acapararen el govern de la diòcesi. El Dr. Borja i Velasco era molt bon home, molt espiritual i completament inepte per governar, cosa que va fer que deixàs tot el govern de la diòcesi en mans d'aquest dos clergues forans, que amb molta facilitat aconseguiren atreure la ràbia i la malevolència de tots els estaments mallorquins. Crec que aquest malestar general va voler aprofitar l'ascendent que sor Clara tenia sobre el Sr. Bisbe, perquè reaccionàs i rectificàs, així ho mostra sobretot la segona carta de sor Clara al bisbe: "*el temps és breu, breu, breu*" (sols li restaren tres anys de pontificat i va morir); però el català i el jesuïta reaccionaren abans i aconseguiren capolar la persona de sor Clara, jove de 32 anys. Aquest procés es féu en el mes de setembre de 1627 i morí dia 24.06.1628. El bisbe finà dia 11 de juliol de 1630, i ambdós personatges fugiren de Mallorca tot d'una. Els canonges elegiren vicari capítular el mallorquí Joan Baptista Safortesa, d'aquesta manera el clergat mallorquí demostrà la poca estima que el vicari general català s'havia guanyat.

SEGON PLEC NOTARIAL

[Portada]

Inquisitio fiscal rebuda de manament de Sa Senyoria Il·lustríssima y Reverendíssima en la vila de Incha contra la persona in margine definitiva per haver
Jacobus Pujol Nottarius (signat)

Incha contra la Doctor Nadal Guasp Rector de Incha
Fiscal lo Reverent Salvador Perelló
Nuntio Pere Ferrer //

[f. 1 r.]

JHS

IL·LUSTRÍSSIM Y REVERENDÍSSIM SEÑOR

A noticia del procurador fiscal de la Cort Ecclesiastica ha pervingut que lo Doctor Nadal Guasp Prevere y titular Rector de la villa de Incha apres de aver-li manat V.S.I. que no pogués fins tingues altre orde sermonar ni confessar ha procurat en mañspreu de dit mandato fer com occasions per apujar a la trona de la parroquial de dita villa y ab motiu de dir los manaments ettc atras alargarse en dita trona en materia de predica y ensenyanse del poble per molt spany de temps trantant las mes de vegadas de la materia de que aquel mateix dia se havia predicat alargantse mes que lo predicador per lo que tots los predicadors fugen de predicar en dita Iglesia y lo que pitjor es dalt de la trona quant denuntia alguns sermons parla en manyspreu dels qui han de predicar y asañyaladement dement una vegada digué del Rector de la Pobra que tenia y té poca doctrina y poca gratia y del Rector de Cineu digué que quant predica fa riure la gent y ell may riu y de un predicador del monestir de la Soledat digué altre vegada de muntant un sermó que aquel era home que perlava //

[f. 1 v.]

molt de tot lo qual lo poble ses escandalitsat y ha fet altres delictas que constaran clarament en la informatio E com las ditas cosses tingan necessitat de remay Supplica per tant a V.S.I. sia servit manar se rebia informatio de tot lo ques dit y constant castigar el dit delinqüent conforma ses culpas lo que supplica y del milor modo que ettc. Juribus fiscali semper salvis ettc. que licet ettc.

Altissimus ettc.

5 Augusti 1628

Recipiatur informatio super sternis ut supra cum interv. Notar.

Monserrat Vicarius Generalis //

[f. 2 r.]

Die viiii mensis Augusti anno a nativitate Domini MDCXXVIII

Reverendus Gabriel Domenech presbiter villae de Incha de aetatis, ut dixit, 33 annorum vel circa, testis citatus, et qui juravit ad Dominum Deum, et eius Sta. Quatri Evangelia more sacerdotali ettc. Et promisit dicere veritatem.

Et interrogatus super curiae preventis

Dixit: lo que jo puch dir sobre lo que so interrogat, es, que no me recorda que lo Dr. Nadal

Guasp Rector de la Iglesia de Incha (de hont jo so natural y beneficiat en dita Iglesia y habitador de dita vila) antes que fos sopes del sermonar, ny que se li fes lo procés fiscal que es diu se ha fet hage may pujat a la trona de dita Iglesia per effecte de dir los manaments: Pero des que està sospès del predicar y se li feu lo dit //

[f. 2 v.]

proces fiscal des que es tornat a la dita vila tots los diumenges es pujat a la dita trona y ha dit los manaments en los quals se allarga molt, que algunes vegades es tant llarch casi com lo sermó, y de asso he oyt murmurar algunas vegades en dita vila de Incha de la proximitat te dit Rector en los dits manaments asseñyaladament apres del sermó quant ni a que torna recitar a la trona casi tot lo sermó; y a circa lo que em demanen de lo que diu digué dit Rector en dita trona dient los manaments lo die de St. Abdon y Senen proppassat que fonch en diumenge, a circa los sermons del Rector de la Pobla y apres del de Sineu jo no [ho] he sentit, perquè aqueix dia no hera en dita vila sino en la de //

[f. 3 r.]

Menachor, be he entés a dir que lo Rector de la Pobla se here enfressat de lo que es diu digué lo dit Rector de Incha en la trona lo dit die y asso es lo que sce.

Fuit sibi lectum et perseveravit. Et propria manu firmavit

Gabriel Domenech Praesbiter.

Die XIII mensis Augusti anno praedicto MDCXXVIII

Reverendus Franciscus Serra Praesbiter in Ecclesia parrochialis praesentis villae de Incha beneficiatus, aetatis, ut dixit, 79 annorum, testis citatus, et qui juravit more sacerdotali, ut supra, et promisit dicere veritatem etc.

Et interrogatus super Curiae preventis

Dixit: lo que jo sce y puch dir sobre lo que so interrogat es, que me recorda molt be que des que lo Dr. Nadal Guasp es Rector desta Iglesia de Incha may lo he vist pujar a la trona per dir //

[f. 3 v.]

los manaments que es diuhen cade diumenge ni he sentit dir hy sia pujat per dit effecte ell sino los vicaris nils ha dit mai, sinó quant se offeria que havia de predicar, y are des que se li feu procés estos mesos passats, en que segons diuhen li es estat prohibit lo predicar y de las hores ensa casi tots los diumenges hi es pujat y ha dit los dits manaments allargantse molt alt la trona que moltes vegades es casi tant llach com lo predicador, y lo diumenge proppassat fonch més llarch ell ab los manaments que lo predicador ab lo sermó, y quant es alt la trona ultra de lo que té respecte als manaments se allarga ab altres coses recitant moltes parts del sermó que se ha predicat y ajustant altres coses, trahent comparacions y miracles y en effecte se allarga molt ab coses //

[f. 4 r.]

que no tenen respecte als manaments sino que son cosas de predicador de la mateixa manera que diria si predicava, y es veritat que te dos vicaris en dita iglesia que son Mn. Coch y Mn. Guillem Marques Preveres los quals han sempre acostumat dir los manaments tots los diumenges antes que dit Rector Guasp fos privat del predicar, de manera que tots los diumenges que hi ha sermó en esta Iglesia los oyents houen dos sermons y axí se diu en esta vila, que es lo sermó que fa lo predicador y lo que fa ab mes lo dels manaments, ó cosa de

aquelles lo dit Dr. Guasp y asso es lo que sce.
Fuit sibi lectum ettc.. et propria manu firmavit
Franciscus Serra Praesbiter

Dit die

Hacynthus Campaner passator lanae parator [paraire], et frunsor villae de Incha, aetatis ut dixit 25 annorum vel circa, testis //

[f. 4 v.]

citatus, et qui juravit, ut supra, et promisit dicere veritatem etc.

Et interrogatus super Curiae preventis

Dixit: lo que sce y puch dir sobre lo que so interrogat, és, que me recorda que lo die de Sant Jaume de Juliol proppassat (Si no me engañye) lo Dr. Nadal Guasp puja dalt la trona de la Iglesia desta vila per effecte de dir los manaments oy dir qui havia de predicar las festas següents, y oy que digué que lo diumenge següent predicaria en dita Iglesia lo Rector de la Pobla, y digué oyrllo [han] com á Rector y no me adoní de las demás paraules, be entenguí que après digué dit Rector consecutivament en la mateixa ocasió, que lo altre diumenge après predicaria en dita Iglesia lo Rector de Sineu y digué y encara que vos fasse riure, es aqueixa sa condició, y ell may riu y //

[f. 5 r.]

après essent jo en ma casa per ser obrer o, bassiner de St. Jaume de Galícia, fonch allí també lo capellà qui aporta la Confraria del dit Sant, y digué en una casa devant de mi y altres que lo dit Dr. Guasp havia donat a un per loco y a l'altre per tonto dient-ho dels sermonadors que havia publicats y asso és lo que sentí. També mateix veig que lo dit Dr. Guasp des que se li ha prohibit lo predicar tots los diumenges puja a la trona per dir los manaments, y antes no y pujava tant sovint, y ultra de lo que és dels manaments se acostuma allargar ab algunas altres coses a circa de reprendre vicis y altres materias si bé ell sempre es estat llarch alt la trona, y és també cert que en dita Iglesia hi a dos vicaris, un dels quals se diu Guillem Marqués i l'altre Miquel Coch preveres y asso és lo que sce.

Fuit sibi lectum ettc. Et perseveravit. Fecit hanc crucem + //

[f. 5 v.]

Dicto die

Reverendus Bartholomeus Danús Presbiter in ecclesia de Incha beneficiatus, aetatis, ut dixit 30 annorum vel circa, testis citatus, Et qui juravit more sacerdotali; ut supra, et promisit dicere veritatem ettc.

Et interrogatus super Curie preventis

Dixit: lo que jo sce y puch dir sobre lo que so interrogat, es que vuy a lo offici major que es diumenge après del sermó que ha predicat un frare de Sant Domingo, es pujat a la trona de la present Iglesia lo Dr. Nadal Guasp Rector de esta vila de Incha per effecte de dir los manaments que se acostuman dir cade diumenge y entre altres coses que ha ditas he sentit que ha dit, que los oyents entenen las coses que ell diu a a trona a son modo de entendre, y que //

[f. 6 r.]

ell havia dit, que lo Rector de Sineu quant predica diu algunas cosas de gust, y que no havia volgut dir altre cosa; també he vist que antes que dit Rector fos privat del predicar pocas vegades deya los manaments a la trona, y després que es estat privat de predicar ha dit aquells

casi cade diumenge y quant està a la trona ultra de lo que té respecte als manaments, se allarga en dir algunas cosas de lo que se ha predicat y ajusta altres coses y se allarga ab materia de predica, molt que moltes vegades es casi tant llarch com lo predicador, y he entés a dit moltes vegades a moltes personas quant lo Rector après del sermó puja a la trona per los manaments. Ja hi haurà altre sermó, y asso diuen per la proximitat té dalt la trona tant //

[f. 6 v.]

ab los manaments com ab lo que més diu y ajusta, y és ver que té dos vicaris que són Mn. Guillem Marquès y Mn. Miquel Coch preveres ordinariament, y asso és lo que sce y en lo demás de que so estat interrogat no y sce cosa que nom trobi present en la Iglesia en la ocasió. Fuit sibi lectum et perseveravit
Et propria manu firmavit Bartomeu Danús Pre.

Dicto die

Honorabilis Joannotus Jover ville de Incha aetatis, ut dixit 76 annorum, testis citatus, Et qui juravit, ut supra, et promisit dicere veritatem
Et interrogatus super Curie preventis
E dix: lo que jo sce y puch dir sobre lo que so interrogat és, que he oyt dir publicament per la present vila que lo die de Sant Jaume proppassat après que lo Pare fra Gonsales de //

[f. 7 r.]

Sant Domingo hagués predicat en la Iglesia de la present vila, lo Dr. Nadal Guasp prevere Theòleg Rector desta vila de Incha pujà a la trona de la Iglesia parrochial per effecte de publicar los sermons venidors y digué, que lo diumenge primer vinent predicaria en dit lloch lo Rector de la Pobra poca gracia y poca doctrina però basta fos Rector y lo altre diumenge après venidor predicaria lo Rector de Sineu y digué ja vos farà riure, però ell may riu y de asso ne parlava tota la vila tenint-ho a molt mal per haver-ho dit un Rector dalt de una trona però jo no mi trobí y axí no ho sentí és emperò cert y sce per haver-ho vist que lo dit Rector Guasp los dies passats après de ser estat privat del sermonar un diumenge que es feu festa del Santíssim Sagrament après que lo predicador hagué acabat //

[f. 7 v.]

lo sermó, lo dit Rector des de la cadira hont estava assentat devant lo altar major revestit per so que deya lo offici major, feu un sermonet de que tots se espantaren dient quantes ganes tenia dit Rector de predicar, y cada diumenge après que es estat privat del predicar puja y es pujat a la trona per dir los manaments (cosa que may li he vist a fer antes de ser privat) y ultra de lo que té repecte als manaments, dits aquells fa un sermonet tractant de lo que lo predicador ha predicat, y declarant algunas coses del sermó que se ha predicat, y ajustant, y allergantse, de manera que moltes vegades és tant llarch com lo mateix predicador ab lo sermó, y de asso casi tots els oyents ne estan enfadats //

[f. 8 r.]

dient que son dos sermons, ço és lo que lo predicador ha fet y lo que ne fa après lo Rector ajustant moltes cosas que no tenen respecte als manaments y tot matèria de predica. També me recorda haver sentit dir a moltes persones dins la Iglesia de Incha que publicant lo dit Dr. Guasp lo Jubileu de Sant Jaume de Galícia dalt la trona digué que havia de predicar fra Roger de la Soledat dient és home que ralla bé y no sce la sua doctrina, no puch alabar lo que no sce

y essent que molt ordinari quant és alt la trona diu paraules en perjui de terceras personas predicadors y altres, asseñyaladament de Fr. Febrer del orde de Sant Domingo habitador de la vila de Menachor y asso és lo que sce perquè he vistes moltes coses e sentit a dir publicament tot lo que //

[f. 8 v.]

que he dit de sobre.

Fuit sibi lectum et perseveravit

Et propria manu firmavit Joanot Jover

Dicto die

Honorabilis Petrus Mayrata unus ex Juratis villae de Incha, aetatis, ut dixit, 35 annorum, testis citatus et qui juravit, ut supra, et promisit dicere veritatem.

Et interrogatus super Curiae preventis

Dixit: lo que jo sce y puch dir sobre lo que so interrogat es que me recorda que los dies passats que no em recorda quin die here, bé és ver que here dia de festa trobant-me jo a lo offici major en la Iglesia de la present vila de Incha viu pujar a la trona de dita Iglesia lo Dr. Nadal Guasp Rector de aquella //

[f. 9 r.]

y des de allí denuncia al Poble com lo diumenge alashores primer venidor predicaria en dita Iglesia lo Rector de la Pobla, y lo altre diumenge subsegüent predicaria lo Rector de Sineu y digué, que ja que no y havia en dita vila Rector qui predicàs, Déu havia provehit que y predicàs tantmateix Rector. I és veritat que lo dit Rector Guasp antes que li fos prohibit lo predicar apenas pujava a la trona per a dir los manaments, sinó que els deyen dos vicaris que tenia, y ara des que se li a privat lo predicar tots los diumenges que so estat a la Iglesia lo he vist pujar a la trona y dir los manaments, y ultra de lo que té respecte als manaments nos diu al poble algunas cosas pias tocants a nostra salvació, y esta //

[f. 9 v.]

plàtica sol durar un quart de hora poch més ò, manco, y assó és lo que sce y puch dir.

Fuit sibi lectum ettc.. et propria manu fecit hanc crucem +

Dicto die

Honorabilis Mattheus Cantarelles unus ex Juratis villae de Incha aetatis, ut dixit, 60 annorum vel circa, testis citatus, et qui juravit, ut supra, et promissit dicere veritatem.

Et interrogatus super Curiae preventis.

Dixit: lo que jo sce y me recorda és, que estos dies passats que non recorda verament quin dia here, bé sé que here die de festa, lo Rvt. Nadal Guasp Rector desta vila de Incha pujà a la trona en la Iglesia parrochial de dita vila a hont jo me trobava, y denuncià al poble, com //

[f. 10 r.]

lo diumenge a las hores primer venidor predicaria en aquell lloch lo Rector de la Pobla, y non recorda haver oit digués que dit Rector de la Pobla tingués poca sciència, y poca gracia; après digué que lo altre diumenge subsequent prediacaria al mateix lloch lo Rector de Sineu, dient: És home risueño que vos farà riure, però ell no riu may i ja que no y ha Rector qui puga predicar en aquesta vila Déu ha provehit que hi predican Rectores. També mateix sce que lo dit

Dr. Guasp antes que li privassen lo predicar apenas deya may los manaments que se acostuman dir los diumenges a la trona, y des que se li ha privat sempre que em so trobat a la Iglesia tots los diumenges los hi he vists dir //

[f. 10 v.]

a ell i no als vicaris que en té dos, qui antes los acostumaven dir. Y ultra de lo que toca a la materia dels manaments, se allarga cada vegada en recitar lo sermó que se ha predicat aquell die, quant n'hi ha, interpretant y ajustant altres coses que tenen respecte a prèdica y enseñansa del poble y esta plàtica acostuma durar unas vegades un quart de hora, altres vegades circa mija hora ultra lo temps que es gasta ab lo dels manaments, que jo per mon gust quant dit Rector puja a la trona dich a mi mateix: ja tindrem altre sermó, y assó és lo que sce y puch dir.

Fuit sibi lectum et propria manu firmavit

Mattheu Cantarellas //

[f. 11 r.]

Die XIII mensis Augusti

Anno praedicto MDCXXVIII

Honorabilis Michael Janer villa de Incha aetatis, ut dixit, 36 annorum, testis citatus, et qui juravit ut supra et promissit dicere veritatem

Et interrogatus super Curiae preventis et tcc.

E dix: lo que jo sce y puch dir sobre lo que so interrogat, és que los dies passats se deya publicament per corrillos y en comú per la present vila de Incha que lo Dr. Nadal Guasp Rector desta vila estant publicant a la trona los sermons digué: lo diumenge primer vinent predicarà en aquest lloch lo Rector de la Pobla y encara que no sia Rector de assí oyr lo heu y predicarà com á Rector y lo diumenge après predicarà lo Rector de Sineu, ja vos farà riure, encara que ell may riu, y de asso murmuraven dient que entenien //

[f. 11 v.]

per molt mal dit, y que si ell ho feya desta manera no es trobarien predicadors qui sermonassen en aquesta vila, també mateix li sentí dir los dies passats a la trona a dit Dr. Guasp que per un jubileu de Sant Jaume de Galícia que assi se publica predicaria un frare de la Soledat, y digué És molt graciós en parlar ja ho veuran jo no m'agrada de alabar ni vituperar a ningú. També sentí a dir que parla a la trona en perjui de Fra Febrer de Sant Domingo de la vila de Menachor, de que tots los dits predicadors estan quexosos. Recorde'm també que un die que es feya festa una dominica del SSm. Sagrament en la Isglesia després que dit Dr. Guasp està prohibit de predicar, après que lo predicador hagué predicat, ell dit //

[f. 12 r.]

Rector que estava assentat en una cadira devant lo altar revestit perquè cantava lo offici; des de la dita cadira feu un altre sermonet del SSm Sagrament y per frequentar jo de ordinari los diumenges y festas en la Iglesia per ser bassiner del SSm. Sagrament y ser estat Jurat la juraria passada he vist que antes que al dit Rector Guasp se li llevàs la llicencia de predicar may pujava a la trona los diumenges per dir los manaments y après de sospesa la dita llicencia de predicar tots los diumenges lo he vist pujar a la trona y dir los manaments, y ultra de lo que té respecte als dits manaments y publicació de las missas annuals per los defunts se allarga en la explicació del sermó que se ha predicat quant hia sermó, perquè los manaments se diuhen //

[f. 12 v.]

après del sermó y fa un altre sermó tractant de lo mateix que se ha predicat y ajustant-hi altres cosas, y casi sempre hi posa un Però, dient: asso y asso vos han predicat està bé Però, de que tots los predicadors estan quexosos, y los particulars ley tenen a mal perquè entenen que es tracta ab allò de la reputació del predicador qui ha predicat. També me recorda haver ly hoyt dir algunas vegadas dalt la trona quant fa aquexos sermonets y publica alguns sermons fahedors (los quals duren a vegades mitja hora, allegant autoritats de doctors y llochs de la Escripura y altres coses) diu que Déu és estat servit que encara que en Incha no hi ha Rector que els puga predicar, no faltan Rectors que hi predican, perquè en lo monestir de Sant Domingo vingué //

[f. 13 r.]

los dies passats lo Rector de Valldemossa per a predicar, y altres Rectors que han predicat en la parrochial dient que pareix que nostre Rector vol que encara que li hagen llevat lo predicar no falten Rectors qui predican y que hi ha predicat sich Rectors arreu. També mateix sce que en aquesta Iglesia de molts anys a esta part hi ha hagut y també hi ha lo die d'avui dos vicaris que són Mn. Miquel Coch y Mn. Guillem Marquès los quals deien los manaments antes que es privàs lo predicar al dit Rector, y ara que los particulars y habitants desta vila veuen que lo dit Rector puja a la trona per a dir los manaments entenen que allò és ganas de predicar, y diuen que oiuen altre sermó ultra del que ja se ha predicat. Y assó és lo que sce.

Fuit sibi lectum et perseveravit

Et propria manu firmavit: Miquel Janer //

[f. 13 v.]

Dicto die

Sebastianus Serra passator lane parator villae de Incha, aetatis, ut dixit, 34 annorum vel circa, testis citatus, et qui juravit, ut supra, et promissit dicere veritatem.

Et interrogatus super Curiae preventis

Dixit: Jo so bassiner de l'Hospital General de Madrid, y acapte per dit Hospital en la present vila de Incha y me recorda que lo Dr. Nadal Guasp una festa los dies passats publicà que lo Rector de la Pobla havia de predicar lo diumenge aleshores primer vinent en la Iglesia parrochial de Incha, y lo altre diumenge lo Rector de Sineu, y digué que Déu feya gràcia en aquesta vila que predicassen en dita vila Rectors, y que los Rectors pareix fan més effecte que los altres predicadors en los oyents com á pastors que són, y me //

[f. 14 r.]

recorda que antes que fos suspès dit Dr. Guasp del predicar, pocas vegades pujava a la trona los diumenges per dir los manaments, y ara hi puja casi tots los diumenges, y diu que los vicaris no diuen los manaments ab tant affecte de chor com ell com a pastor que és, perquè ell és predicador y pot ensenyar millor al poble y advertir de las cosas que convenen per la salvació, y en efecte cada vegada que diu los manaments fa una platica reprimint alguns viciis y exortant a la esmena de ells, y en asso se allarga, a lo que puch dir lo temps que gasta en lo principi de un sermó fins a la Ave Maria, y asso és lo que jo sce y puch dir sobre lo que so estat interregat.

Fuit sibi lectum, et perseveravit

Et propria manu fecit hanc crucem + //

[f. 14 v.]

Dicto die

Matthias Planes ville de Incha cultor, aetatis, ut dixit, 42 annorum, testis citatus, et qui juravit ut supra, et promisit dicere veritatem.

Et interrogatus super Curie preventis

Dixit: Lo que jo puch dir sobre lo que so interrogat, és, que me recorda que los dies passats un die de diumenge que es feya festa del SS. Sagrament en la Iglesia parrochial de la present vila de Incha trobant-me jo en dita Iglesia perquè so obrer de St. Blai après que lo Predicador haguera acabat lo sermó, estant lo Dr. Nadal Guasp Rector devant lo altar major assentat y revestit perquè cantava lo offici, viu que dit Rector des de dit lloch hont estava, girat al poble, digué algunas coses y exortacions al poble fent una platiqueta, que //

[f. 15 r.]

durà poch temps; y lo mateix acostuma fer tots los diumenges quant puja a la trona après del sermó quant n'hi ha que ultra de lo que és los manaments y missas annuals, y haver exortat lo poble a que cumple las obres pias dels defunts, diu algunas altres coses al poble reprimint alguns vicis, com és de la murmuració, y altres, exortant a la esmena dels vicis, y també sce que antes que li fos sospesa la llicencia de predicar pocas vegades pujava a la trona per dir los manaments, y des que li es estada sospesa dita llicencia, hi puja més ordinari, y exorta als pares que enbien los infants a la doctrina, y que ell està aparellat a ensenyar-la sempre que no y fossen los vicaris, y esta és la plàtica que fa que dura //

[f. 15 v.]

poch temps y asso és lo que sce y puch dir sobre lo que so estat interrogat.

Fuit sibi lectum et perseveravit

Et propria manu firmavit Matia Planas

Dicto die

Reverendus Natalis Rosselló presbyter in Ecclesia de Incha beneficiatus; aetatis, ut dixit 32 annorum vel circa, testis citatus, Et qui juravit more sacerdotali, ut supra, et promisit dicere veritatem.

Et interrogatus super Curiae preventis

Dixit: lo que jo sce y puch dir a circa de lo que so interrogat, és i que me recorda que los dies passats una festa que no'm recorda quin die hera que es trobava en aquesta vila un capellà estranger de Sant Jaume de Galícia trobant-me jo a la sacrestia //

[f. 16 r.]

de la Iglesia parrochial de la present vila me digueren que el Dr. Guasp Rector desta Iglesia havia dit a la trona que lo diumenge aleshores primer vinent predicaria en dita Iglesia lo Rector de la Pobra y lo diumenge subsegüent lo Rector de la vila de Sineu, y après trobant-me ab conversació del dit capellà de Sant Jaume de Galícia ly sentí dir que estava molt espantat que lo dit Dr. Guasp se fos allargat tant de paraules a la trona y asso és lo que sce y no hi sé més.

Fuit sibi lectum et perseveravit

Et propria manu firmavit Nadal Roselló Pre.

Dicto die

Martinus Oliver villae de Incha aetatis, ut dixit, 51 annorum, testis citatus, //

[f. 16 v.]

Et qui juravit ut supra, et promisit dicere veritatem et tcc.

Et interrogatus super Curie preventis

Dixit: Jo so obrer del Hospital General del present Regne, ó més ver bassiner en la present vila de Inca, y de ordinari vaig ab lo bassi acaptant per la Iglesia, en particular las festas y diumenges, y me recorda que lo die de Sant Jaume proppassat trobant-me en dita Iglesia viu pujar a la trona lo Dr. Nadal Guasp Rector desta vila y publicà a la trona, com lo diumegen primer vinent predicaria lo Rector de la vila de la Pobla, y lo diumenge següent lo Rector de la vila de Sineu; y digué: Gràcies a Déu que ja que lo Rector de assí no pot predicar, no nos faltan Rectors qui prediquen y honran nos la trona//

[f. 17 r.]

trona, y los Rectores predicen ab més fervor que los demás predicadores perquè són curas de ànimas, y tenen més cuydado ab las suas ovellas. Y més digué: veheu quant cuydado tenen los demás Rectores en predicar quant predicen en aquesta trona però may ne tindran tant de cuydado com lo propi Rector, perquè ly toca més a ell que als altres; y parlant ab la matexa ocasió del sermó havia de fer lo dir Rector de Sineu, digué. Lo Rector de Sineu encara que té la cara alegre, y fa riure la gent, però allò li és a ell natural y no dextra per axo de ben ensenyar y tenir bona doctrina. Recorde'm també que després que fonch sospès de la llicència de predicar lo dit Rector Guasp, un diumenge que és feya festa en la present vila i Iglesia, del SSm. //

[f. 17 v.]

Sagrament, après que lo predicador hagué acabat lo sermó, estant lo dit Dr. Guasp assentat ab una cadira davant lo altar major, revestit, perquè cantava lo offici, après que lo poble hagué dita la oració que acostuma encomanar los predicadors a la fi dels sermons, lo dit Dr. Guasp se torna assentar y féu una pràctica al poble recitant algunas cosas de lo que se havien sermonat aquell die, y en particular prengué un punt de que lo predicador havia predicat, y lo proseguí y allargà y declarà més avant de lo que lo predicador havia dit, en la qual pràctica se detingué circa de un quart de hora poch més, ó manco. També me recorda que antes que fos sospès lo dit Rector del predicar molt pocas ve- //

[f. 18 r.]

vegades deya los manaments, que se acostumen dir los diumenges; y des que està privat, o sospès del predicar poch diumenges hi ha hagut que no sia pujat a la trona y dit los manaments, y cada vegada se allarga un poch de més de lo que té respecte als manaments, en ensenyar algunas cosas, y lo que havem de fer per a salvar-nos, reprendre alguns vicis, y altres cosas desta manera en que se entreten bon rato, a vegades un quart de hora, altres vegades més, y lo diumenge passat de la setmana passada estigué casi tant com lo predicador; ab la pràctica que féu quant hagué dit los manaments; y assó és sempre y après del sermó que se ha predicat en la Iglesia quant hi ha sermó y si no n'hi ha és a l'hora acostumada; y assó és lo que sce y puch dir en lo que so estat interrogat //

[f. 18 v.]

Interrogat per ser-m'hi trobat present y haver-ho vist.

Fuit sibi lectum et tcc. Et propria manu firmavit Martí Oliver

Dicto die

Reverendus Micael Coch presbyter Vicarius Ecclesiae Parrochialis villae de Incha aetatis, ut dixit, 52 annorum, testis citatus, et qui juravit ut supra more sacerdotali, et promisit dicere veritatem, et tcc.

Et interrogatus super Curiae preventis

Dixit: Jo so Vicari de la Iglesia parrochial de la present vila de Incha y me recorda que un die que crech here lo die de Sant Pere proppassat predica en la dita Iglesia lo Pare Fra Febrer de l'Orde de Sant Domingo de la vila de Menachor y per ser octava del SSm. Sagrament (tercera dominica tatxat), sinó engañya que ara bé no me recorda, après //

[f. 19 r.]

que fonch acabat lo sermó lo dit Dr. Nadal Guasp Rector de la present vila que estava assentat devant lo altar major perquè cantava lo officci major, des de la cadira en que estava assentat féu una plàtica al poble dient algunas alabansas del Sant, y si no m'engañya, del SSm. Sagrament, la qual durà poch y també mateix me recorda que los dies passats un die de festa lo dit Rector (Pense que here lo die de Sant Jaume) pujà dit Dr. Guasp a la trona per comanar al poble lo rescat de una notícia christiana que Monsenor Illtrm ley havia manat y digué que lo diumenge alashores primer vinent predicaria en dita trona lo Rector de la Pobla, y lo altre diumenge subsegüent hy predicaria lo Rector de Sineu, y quant digué predicaria lo de la Pobla //

[f. 19 v.]

digué una paraula que jo no em recorda y añadí es Rector jo entench que predicava com a Rector y aprofitava y del de la vila de Sineu digué: és home de condició alegre, y encara que vos fasse riure, li és a ell natural, y ell no riu sinó que ho diu ab bona intenció y predica molt bé, y ayr diumenge digué a la trona quant hy pujà per dir los manaments, que ja que ell que és Rector no predicava, Déu havia provehit que no faltassen Rectors que predicassen en esta Iglesia; y estos dies passats digué també a la trona, que un frare de la Soledat havia de predicar de Sant Jaume de Galícia, y digué: Parla bé jo pens que predicarà bé ja ho veureu. També mateix essent que dit Rector los diumenges, ó molts de aquells puja a la trona a la hora acostumada //

[f. 20 r.]

per dir los manaments que és après del sermó quant hi ha sermó, sinó al temps del offertori, y diu los manaments y altres coses acostumades, y repren alguns vicis y exorta al poble a ben viure, en que se acostuma entretenir circa de un quart de hora poch més, ó manco, y asso és lo que sce.

Fuit sibi lectum et perseveravit

Et propria manu firmavit Miquel Coch Pre y Vicari

Dicto die

Petrus Mestre figulus [gerrer] villae de Incha, aetatis, ut dixit, 35 annorum vel circa, testis citatus, et qui juravit, ut supra, et promisit dicere veritatem.

Et interrogatus Super Curiae preventis.

Dixit. Lo die de Sant Pere proppassat vaig acabar mon officci de obrer de dit Sant Pere en la Iglesia desta //

[f. 20 v.]

vila de Incha, y me recorda que vaig haver per predicador lo Pare fra Febrer del orde de St. Domingo, que resideix en lo convent de la vila de Menachor, lo qual predicà lo dit die, y après de haver dit dit fra Febrer moltes alabansas del Sant asseñyaladament que la sombra de aquell curava los malalts, acabat lo sermó, lo Dr. Nadal Guasp Pre y Theòleg Rector desta vila pujà a la trona, sinó m'engañya, que ara non recort bé si here a la trona, ó devant lo altar major, y sentí que digué al poble moltes coses y altres alabansas del dit Sant y del SSm. Sagrament per ser cap de octava del Corpus, y asseñyaladament prengué un punt de lo que ja havia predicat lo dit fra Febrer y remunta aquell de punt y lo proseguí, asseñyaladament recorda que prengué lo dit punt //

[f. 21 r.]

que he dit de sobre de que lo predicador havia dit que la sombre de Sant Pere sanava los malalts qui tocaven, y digué dit Rector que no tant solament sanava a los malalts qui tocaven la sombra; però encara curava tots los qui estaven junts al malalt qui estava a la sombra de manera que si hi havia una gran tira de malalts y la sombra del Sant tocava al primer, tots los demés també curaven com lo qui tocava la sombra, y ab esta platica gastà circa de un quart de hora, y après de acabat lo offici jo aní a portar un present al dit fra Febrer, y quant fuí allí aquell m'ho agrai molt y me digué que ell havia fet lo que havia pogut y que li havien dit que lo Rector ja hi havia affagit més, y que havia //

[f. 21 v.]

fet un sermonet, y a circa de ma paraula que es digué que havia dit lo Rector, que are no em recorda, digué dit fra Febrer: Ab axo es posa lo Rector quart-se de despeses. Recordem també per la frecuencia que jo ha molt temps tinch en la Iglesia parrochial per ser estat bassiner, que lo dit Dr. Guasp Rector, antes que li fos sospesa la llicencia de predicar pocas y molt pocas vegades deya los manaments que se acostuma dir los diumenges y des que està sospès casi tots los diumenges diu dits manaments a la trona, y de més de lo que té respecte als dits manaments pren algunas coses de las que se ha predicat aquell die quant és die de sermó (perquè los manaments se dihuen après del sermó) y //

[f. 22 r.]

y tracta de lo mateix que se ha predicat, après també hi ha altres coses més de las que ha ditas lo predicador, y altres sobre lo ben viure y altres coses de predica y en asso gasta algun temps, que moltes vegades per ser llach molts se enfadan per haver ja preçehit sermó. Y asso és lo que sce y puch dir.

Fuit sibi lectum et perseveravit

Et propria manu fecit hanc crucem +

Dicto die

Honorabilis Joannes Danús unum ex Juratis villae de Incha, aetatis, ut dixit, 60 annorum, testis citatus, et qui juravit ad Dominum Deum et tcc. Ut supra, et promisit dicere veritatem et tcc.

Et interrogatus super Curiae preventis

Dixit: so jo Jurat lo any present //

[f. 22 v.]

en la present vila de Incha y molt de ordinari residesch a la Iglesia parrochial desta vila, y sce que antes que lo Dr. Nadal Guasp Rector desta vila fos privat de la llicència de predicar no pujava tant de ordinari com are que ne es privat, a la trona de la dita Iglesia per effecte de dir los manaments, que se acostuma dir cade diumenge, perquè are hi puja casi cade diumenge y té de ordinari dos vicaris un dels quals se diu Mn. Guillem Marquès, y lo altre Mn. Miquel Coch preveres y quant ha dit los manaments, que es dihuen après del sermó, se emplea dit Rector en algunas cosas //

[f. 23 r.]

que diu per son descans al poble a circa corregir los mals costums , explicar algunas coses, y dir alabansas dels Sants (sempre que es dia de festa de algun Sant) ultra las alabansas que ha ditas lo predicador qui ha predicat, dient: De més de las alabansas que se han predicat hi ha assó, y assó; y va explicant y declarant algunas coses a circa las que se ha predicat y a circa altres materias que aporta, tot en profit del poble, ab lo qual se entreten bon rato també mateix digué una vegada a la trona que es folgava molt com en aquesta vila venien Rectors a predicar perquè los Rectors, per ser curas de animas, predican ab molt de fervor per tenir ovellas //

[f. 23 v.]

però que sempre predica ab més fervor lo propri Rector que los altres per ser las animas, y ovellas suas proprias, y asso és lo que sce y puch dir sobre lo que so interrogat.
Fuit sibi lectum et tcc. Et propria manu fecit hanc crucem + //

[f. 24 r.]

Die quinta mensis Septembris
anno a nativitate Domini MDCXXVIII

Dicto die, et anno. De mandato Illtri et admodum Reverendi Domini Vicarii Generalis, et officialis et tcc fuit ex acta a Rdo. Natale Guasp Presbitero Doctore Theologo Rectore Ecclesiae parrochialis villae de Incha depositio tenoris sequentis, in facto proprio absque Juramento, et in facto alieno cum Juramento more sacerdotali prestito.

Et primo fonch interrogat si sap per a que lo han fet venir de la vila de Incha y perquè lo fan depositar com a delat.

Et dixit: no sce perquè me han fet venir ny perquè me fan depositar.

Interrogatus diga si sap que quant se'n anà de la present Ciutat après que ly fonch feta la causa la última vegada havent-lo cridat monsenor Illm hy si anà //

[f. 24 v.]

que de les hores en avant no predicàs ny confessàs fins tingués altre orde per a fer-ho.

E dix: Sí Señor molt bé em recorda

Interrogatus: Si de les hores ensa ha tingut orde, ó llicència de Sa Sria. Illma per predicar y confessar.

E dix: No he tingut més llicència

Interrogatus: si en dit espay de temps, so és des de que dita Sa Sria Illma ly manà no predicàs sens llicència sua, ell, reo depositant, ha predicat algunas vegades en la Iglesia parrochial de Incha, ó altres llocs.

E dix: May més he predicat ny pretès ny pensat predicar en ninguna part.

Interrogatus: Com pot dir que no hage més predicat, si des de las horas ensà casi tots los diumenges puja y ha pujat a la trona a la hora de dir-se los //

[f. 25 r.]

manaments, y ultra del que respecte als manaments se es allargat en declarar al auditori algunas cosas que tenen respecte a lo que predican los predicadors declarant alguns passos de la Sagrada Escripura y corregint vicis etcc en que ha acostumat gastar molt temps en particular unas vegades mija hora, altres més, y altres menos, y asso las de més vegades après de haver-se predicat en la sua Parrochial al auditori prenint moltes vegades algunes coses de las que los predicadors han aquell dia predicat, declarant més aquellas, y ajustant-ne de altres.

E dix. Jo com he dit may més he predicat declarant Evangelis, Escripuras ni llochs de Sants, sinó, que per pensar estich obligat per precepte diví com á Rector a fer tot lo bé possible //

[f. 25 v.]

ble an el meu poble y feligresos en lo que no me és prohibit, he pujat a dir els manaments moltes vegades, y avisar-los de lo que devien fer per complir las obras pias; altres vegades, que no es descuidassen de fer gracias a Déu del examen de consciència, y es guardassen de judicis temeraris, procurassen tenir compassió de proisme, y fer totas las cosas per donar gust a Déu; un puntet, ó altre destas cosas segons la ocasió se offeria; y en respecte de dir, ó declarar dels altres predicadors, may he fet tal, ni pretès tal; veritat és lo die de Sant Jaume pujat a la trona per obeir un mandato del Senyor Vicari General perquè algunas personas me havien demanat, si per guanyar lo Jubileu de Sant Jaume devien tenir bulla de la //

[f. 26 r.]

Crusada, y altres personas me havien demanat al temps del Jubileu General, si per guanyar-lo devien tenir dita bulla, com el predicador havia predicat de Sant Jaume y no havia dit devien tenir bulla de Cruzada, satisfent a las demandas que me havien fet, y a las que em podien fer, diguí an el poble, que per guanyar lo Jubileu de Sant Jaume devien tenir bulla de la Cruzada, encara que here com lo Jubileu de l'Any Sant però per guanyar lo altre Jubileu General passat, no here necessari com ja s'havia dit, tenir bulla de la Cruzada; y quant sentien nomenar Sant Jaume de Galícia, entenguessen here Sant Jaume major Apòstol Patró de Espanya, que a moltes Iglesias de Mallorca lo tenen cap y patró, però quan deyen de Galícia //

[f. 26 v.]

entenguessen, que allí tenen el cos del Apòstol, tenen Hospital y privilegis molt grans com han oyt y ja may he pretès predicar sinó en paraules sencillas fer bé an el poble avisant-los conforme la ocasió, ny tampoch corregir, ny ajustar a lo que diuhen predicadors.

Interrogatus: diga si havent de predicar en la sua Parrochial lo Rector de la Pobra denunciant ell reo lo sermó de dit Rector, digué que tal die predicaria lo Rector de la Pobra, y que encara que poca doctrina y poca gracia, predicaria com a Rector, y lo altre diumenge, ó festa predicaria lo Rector de Sineu, y que encara que los feya riure, ell emperò may riu, tractant ab assó al primer de ignorant, y a l'altre de locorro.

E dix: lo que em recorda quant publi-//

[f. 27 r.]

qui los dits sermons que here lo die de Sant Jaume que pugi a la trona per obeir al Señor Vicari General, és que diguí per convidar al poble a que fossen an els sermons, que lo diumenge primer vinent nostre Señor here estat servit, que lo Sr. Rector de la Pobla nos honraria aquest lloch predicant dels nostres Sants Patrons Sant Abdon y Sant Senen, y com los Rectors estan acostumats a predicar per profit de las suas ovelles encara que ab paraules sensillas, encara que predicaria dels nostres Sants veurien, prèdica per aprofitar y quel oyssen com a Rector y los diumenges després nos hauria la trona lo Sr. Rector de Sineu, y predicaria per las ànimas de purgatori lo qual encara que per la sua condició alegre algunas vegades lo auditori //

[f. 27 v.]

riu del seu modo de dir; però com ell predica per aprofitar, tantmateix sens riure predica seriament, y les pregava a tots fossen a oyr lo sermó, y assó diguí perquè lo die del àngel havia predicat, y dit algunas coses, de que havia ris lo auditori pel seu modo alegre de dir, que si altre ho hagués dit, no haurien ris, escusant-lo, que tant mateix predica per aprofitar, y també convidant-los a tots perquè l'oyssen, y predicassen ab gran satisfacció del poble tant hu com altre, y dich devant de Déu y del meu Prelat, que tot ho digué ab efecte de cor de alabar-los y ab gana que lo auditori los oys y sen aprofitàs y em pareix que si lo que diu lo interrogatori fos veritat que Déu me hauria llevat lo enteniment, que de altre manera no podria ser. //

[f. 28 r.]

Interrogatus: Diga si lo die de St. Pere propassat die de la octava del SSm. Sagrament havent predicat en la sua Parrochial lo pare fra Francesc Febre de Menachor y estant ell (al temps del sermó) dit reo assentat ab los ministres del altar devant del altar major perquè deya lo offici major, acabat lo sermó, ell dit reo des de la cadira hont estava assentat feu una plàtica ab la qual tracta de las alabansas de St. Pere y en particular prengué una de las que havia predicat lo dit predicador, y la proseguí, y declarà més avant del que lo predicador havia declarat, en que gastà circa de un quart de hora.

E dix: No hi ha tal, ny crech que en dit die jo hage dit lo offici, ny diguí paraula del sermó que se havia predicat, ny que tal die hage pujat en trona. //

[f. 28 v.]

Interrogatus: Si denunciant el reo al poble un sermó que per un jubileu de St. Jaume havia de fer en la sua Parrochial un frare de la Soledat, digué a la trona el reo que tal die predicaria un frare de la Soledat y que li havien dit que parlava molt, que ja ho veurien, y que ell no el volia alabar perquè no el coneixia, ny se agradava de alabar ningú que no conequés.

E dix: No em recorda tal cosa, ny crech tal, que ab paraules hage encomanat jo sermó, las quals no fossen edificatòries.

Fuit sibi lectum, et perseveravit

Et propria manu firmavit: El Dr. Nadal Guasp Rector de Incha. //

[f. 29 r.]

Illme Domine ettc.

Jesus

Cum per merita presentis inquisitionis legitime acceptas de fisci [fiscali] Curiae Ecclesiasticae de intentione versus et contra Reverendum Doctorem Natalem Guasp presbiterum et

Theologum reum convictum postulat propterea dictus fisici [fiscali] procuratori dictum reum juxta eius de merita penis legalibus et statutis puniri et castigari et hec omni meliori modo ettcc. Juribus fisici semper solutis ettcc. Que licet ettcc.

Altissimus ettcc.

12 Septembris 1628

Habita inquisitione et publicata tradat copia parvi in facultate adt. In primis et termino sex dierum ad se dicto die Interrogatus Monserrat Vicarius Generalis. //

[f. 29 v.; 30 r.; 30 v.; 31 r.; 31 v.] en blanco

[f. 32 r.]

+

Die XXII mensis Novembris anno a nativitate Domini MDCXXXIII

Reverendus Guilermus Marquès praesbiter vicarius Ecclesiae Parrochialis villae de Incha, aetatis, ut dixit, 57 annorum vel circa, testis citatus, et qui juravit more sacerdotali ad Dominum Deum ettcc. Et promissit dicere veritatem ettcc.

Et interrogatus super Curiae preventis.

Dixit: Lo que jo sce y puch dir sobre lo que so interrogat és que després que lo Doctor Nadal Guasp Rector desta vila fonch vingut de Ciutat després que hague estat detingut en dita Ciutat que fonch los mesos passats fins que are altre vegade ha estat y està detingut en dita Ciutat, dins aquest intervallo de temps he vist per dos, ó tres vegades assentat al dit Dr. Guasp a Confessionari asseñyaladament a la capella de Sant Sebastià, y si no'm engañya, en la capella del Sant Crucifici i als seus peus estavan agenollats personas, ço és recorda de una vegada //

[f. 32 v.]

haver-hi vist agenollada al confessionari devant dit Dr. Guasp que estava assentat al dit confessionari, la Beata Moger y altre vegade altre Beata Ferraguda, germana den Pere Jordi Ferragut Pre. Jo no sé si confessava, ó no, sinó que com he dit ell estava assentat al confessionari y las ditas personas agenolladas devant dell, y asso és lo que sce y puch dir y jo me persuadí que li demanaven algun consell y no sce més.

Fuit sibi lectum et perseveravit, et propria manu firmavit

Gm. Marches Pre.

Dicto die

Reverendus Franciscus Serra Presbiter cives de Incha, aetatis, ut dixit, 79 annorum, testis citatus, et qui juravit more sacerdotali, ut supra, et promisit dicere veritatem.

Et interrogatus super Curiae preventis.

Dixit: lo que jo sce y puch dir sobre lo que so interrogat, és que après que //

[f. 33 r.]

la primera vegada fonch vingut de la Ciutat lo Doctor Nadal Guasp Pre y Rector de la present vila de Incha après que li fonch fet mandato per Monseñor Illtrim que no predicàs ni confessàs conforme se deya per la vila que fonch estos mesos passats, al temps mateix que ell no predicava sinó que se allargava quan pujava a dir los manaments, he vist una vegada al dit Dr. Guasp assentat al conffessionari de la capella de Sant Joan de la Iglesia parrochial desta vila de Incha, y als seus peus estava agenollada una dona; jo no sce de que parlaven si confessava a la dona, ó no, y asso és lo que viu des del altar major fent offici de diaca.

Fuit sibi lectum et tcc. Et propria manu firmavit
Francesch Serra Pre.

Dicto die
Elisabeth Moger Beata, aetatis, ut //

[f. 33 v.]
ut dixit 25 annorum vel circa, testis citata, et quae juravit, ut supra, et promisit dicere
veritatem, et tcc.

Et interrogata super Curie preventis

Dixit: Antes que lo Dr. Nadal Guasp Rector desta vila de Incha se'n anàs a la Ciutat la primera
vegada que per orde de Monseñor Illm estigué allí alguns mesos jo m'acustumava confessar ab
dit Rector y après que fonch tornat de Ciutat, que fonch llevada la llicència de confessar no mi
so confessada més sinó que una vegada, après que dit Rector fonch vingut de Ciutat, jo el viu
a una capella assentat sobre de un caxó dins dita capella, y jo volent-li parlar de mos negossis
aní allí hont aquell here que és lloch a hont també acustumava de confessar y me agenollí
devant dell, y quant fiu agenollada aquell me digué que m'alsàs y axí me vaig alsar, y ell
també, y //

[f. 34 r.]
y vaig li parlar lo que volia, y asso és lo que sce.
Fuit sibi lectum et perseveravit.

Dicto die
Reverendus Michael Coch Per. Vicarius Ecclesiae presentis villae de Incha, aetatis, ut dixit, 51
annorum vel circa, testis citatus et qui juravit more sacerdotali ut supra, et promisit dicere
veritatem et tcc.

Et interrogatus super Curie preventis et tcc.

E dix: Lo que sce y puch dir sobre lo que so interrogat és que après que lo Dr. Nadal Guasp
Rector de la vila de Incha fonch vingut de la Ciutat après que per orde de Monsenyor Illm.
estigué alguns mesos allí detingut y que segons se deya se li havia llevat la llicència de
confessar, me recorda en particular dos vegades haver-lo vist assentat al confessionari, ço és
una vegada //

[f. 34 v.]
a la capella de Sant Joan, y altre a la capella del Sant Crucifici de la Iglesia parrochial desta
vila, y als seus peus viu una vegada agenollada la Beata Ferraguda y altre vegada la Beata
Moger, jo no sce si confessava aquella, ó que tractava ab ella, y aso és lo que jo sce.
Fuit sibi lectum et perseveravit
Et propria manu firmavit Miquel Coch Pre y Vicari.

Dicto die
Francina Ferraguda Beata aetatis, ut dixit, 34 annorum vel circa, testis citata, et quae juravit,
ut supra, et promisit dicere veritatem.
Et interrogata super Curie preventis
Dixit: lo que jo sce y passà a circa lo que so interrogada, és que, antes que lo Dr. Nadal Guasp
Rector de la present vila de Incha fos privat de confessar, jo me acustumava de //

[f. 35 r.]

confessar ab ell, y après que aquell fonch vingut de Ciutat y li fonch llevada la llicència de confessar, no sabent-ho jo un die estant jo a la capella del Sant Crucifici que és hont se munta al chor, viu venir dit Rector que anava al chor, y me alsí y li diguí que li volia parlar una paraula y aquell a les hores se assentà sobre de una cosa que y ha en dita capella, que és lo lloch hont se acostuma confessar quant se confessa en dita capella, y jo me vaig agenollar devant ell y li parlí unas pocas paraules, y demanant-li si em donava llicència de que em confessàs ab ell, aquell me digué: Jo no la tinch, com la us puch donar a vos y jo li parlí a las hores pocas paraules circa mas misèries y negosis, y ell me digué que m'alsàs, y axí jo me vaig alsar y dit Rector se'n pujà //

[f. 35 v.]

al chor, y asso és lo que sce y puch dir.
Fuit sibi lectum et perseveravit. //

Alguns aclariments sobre el document

Declaren 7 eclesiàstics i 12 seglars. Els eclesiàstics sens dubte sabien llegir i escriure. Dels seglars 5 firmen posant el seu nom, els altres 7 fan una creu +, i especifiquen que no sabien firmar.

La societat, en aquest moment, estava organitzada de manera molt estructurada, i a Inca, a la fi del segle XVI els gremis havien format Col·legi propi, així veim que **surten 2 paraires**, que eren els qui aparellaven la llana perquè pogués ser filada. S'havien separat del gremi ciutadà l'any 1590, i en aquell moment sabem que a Inca hi havia 44 mestres. Tenia el nom de Col·legi dels Honorables Paraires de la vila d'Inca o Confraria de Ntra. Sra. de Gràcia i de l'Assumpció. A l'església de Sant Francesc tenia capella i altar, on es venerava la Mare de Déu del Sagrari, que després de moltes passes fetes ha retornat al nostre temple inquer. A la parròquia tenia el retaule, obrat per Gaspar Homs, que l'any 1890 fou duit a Sant Domingo, i encara hi resta; conserva la bellíssima imatge de la *Mare de Déu de l'Assumpció*, on encara podem contemplar l'escut de tan benemèrit ofici.

Dos gerrers. Malgrat que no tengués col·legi propi a Inca fins a l'any 1653, ja veim que en aquest moment era ben present a la vila. Col·legi dels Honorables Gerrers i Teulers de la vila d'Inca, o Confraria de la Santíssima Trinitat. Primer es reunia a l'Hospital d'Inca i posteriorment aixecà altar i capella, que ara és dedicada al Sagrat Cor de Jesús, i les imatges que feren per a son retaule les podem contemplar en el Museu Parroquial, en la segona sagristia.

Un conrador. Aquest ofici no s'establí a Inca com a col·legi gremial, sent, pens, el més nombrós del poble; sens dubte seria per això que no es col·legiaren i per Sant Antoni organitzaven bones festes i no mancava, a la parròquia, el sumptuós retaule aixecat entre 1782 i 1786 per Josep Sastre i Tamorer (1720-1797), i Rafel Torres i Rubert (1756-1794), que encara ara podem contemplar. He de dir que a Mallorca hi havia el Col·legi dels Honorables Pagesos i Conradors, que tenia per patrona santa Maria de l'Assumpció, i el Col·legi dels Honorables Hortolans, el patró dels quals era sant Antoni de Viana.

Dues beates

En aquell moment sols hi havia, per a les dones que volien consagrar-se a Déu, la possibilitat d'entrar en un monestir de clausura o restar en el poble, vivint en pobresa, castedat i

obediència, fent els vots davant el Sr. Rector i viure entregada a tasques espirituals que el rector els anava marcant. Normalment s'havien trobat amb la negativa paterna per entrar al monestir, però així es consagraven al Senyor. No mancava mai l'avinentesa que una vegada morts els pares duguessin vida de comunitat amb algunes altres beates. Veim que a Inca, en aquell moment, n'hi havia. En surten dues, però és ben possible que n'hi haguera més.

La Col·legiata de Lluc

La parròquia de Sant Pere d'Escorca, que ja surt en la butlla de 1248, sempre tenia son rector, com les altres parròquies de Mallorca, però, davant l'augment de la devoció a la Mare de Déu de Lluc, dia 22.05.1456 la font de baptisme i la reserva del Santíssim foren traslladats de la parròquia a l'església de la venerada imatge. Dia 24.07.1456 el papa Calixt III, a la basílica de Santa Maria la Major, firmava les butlles en què erigia la Col·legiata i Priorat de canonges a l'església de Lluc "sub regula Sancti Petri et obedientia Prioris". El prior esdevenia rector d'Escorca. Aquell any, a més del prior Mn. Bernat Duran, hi havia tres col·legials: Nicolau Cases, Jaume Cavalls i Pere Lluna. L'any 1531 s'aproven els estatuts per a l'Escolania "sis minyons". No poques vegades els col·legials feien un dia de camí per arribar a Inca, i l'endemà empenien el camí de muntanya que els duia a Lluc. Pens que la rectoria d'Inca, ubicada en el carrer dit de la Rectoria, ara carrer Major, a l'altura de l'edifici veí de Can Delante, Ca s'Hereu, servia moltes vegades per a posada dels col·legials; d'aquí ve l'amistat del Dr. Nadal Guasp amb el rector Jaume Torrents, qui l'anomenà marmessor en son testament.

Posada de Lluc a Inca

Dia 25.01.1717 els col·legials compraren "en lo carrer gran anomenat el born" unes cases a Catalina Fornera i Custurer, i a son fill Jaume. Les obres de la posada començaren aquell mateix any i actualment coneixem l'indret com plaça de la Mare de Déu de Lluc.

Sants patrons Abdon i Senén

A les VI Jornades d'Estudis Locals (2004) vaig publicar un article on deia que sant Bartomeu fou patró d'Inca de 1230 a 1643 i allà publicuí el document que ho mostra. Ara bé, aquell document no va sortir per generació espontània, va necessitar temps per arrelar en l'ànima del nostre poble. Per això aquests anys de 1628, que dia 30 de juliol va ser diumenge, ho van celebrar de bona manera, com ens diu el foli 27 r. "que lo diumenge primer vinent nos tre señor here estat servit, que lo Sr. Rector de la Pobla nos honraria aquest lloch predicant dels nostres Sants Patrons Sant Abdon y Sant Senen". No podem oblidar que hi ha hagut temps que aquests sants eren molt invocats contra les tempestes, sobretot les calabruixades, que tot ho capolen. A l'ermita de Santa Magdalena, en el retaule neogòtic que hi fou posat a la fi del s. XIX hi figuren com a defensors del blat i de la vinya.

Diumenge de l'Àngel

Aquest diumenge després de Pasqua els inquers pujam a Santa Magdalena a menjar-hi la panada. En aquell moment no hi pujaven, doncs, a fer el sermó a la parròquia, el rector de Sineu.

Confessionaris

Surten tres capelles on es diu que el rector Guasp hi confessà: Sant Sebastià, Sant Joan i el Sant Crucifixi. El fet que el veiessin confessar a tres llocs diferents ens diu clarament que no confessava, ja que cada capella tenia son lloc per fer-ho, com ens ho diu la beata Moger dia 22.11.1628: "aní allí hont aquell here que és lloch a hont també acostumava de confessat" 33g,

si bé no podem saber en quina de les tres capelles confessava el rector. Cal dir que el Sant Crist, en aquell moment, ja havia estat traslladat de l'Hospital a la parròquia (1608) i que la capella del Sant Crucifixi és l'actual, o sigui entrant pel portal major la primera de la dreta, malgrat que no tenia la forma que té actualment en el temple del segle XIX. Les altres dues capelles, Sant Joan, en el temple anterior, és el mateix lloc que l'actual, mentre que la de Sant Sebastià de l'anterior temple és la que actualment ocupa la de la Mare de Déu del Carme.

Predicadors

Veim que els rectors de sa Pobla i de Sineu venien a predicar a la parròquia, també ens diu que el rector de Valldemossa va venir a predicar al temple de Sant Domingo i que a la parròquia també vengueren el P. Febrer, dominicà que habitava al convent de Manacor, un altre frare dominicà del nostre convent inquer i un frare mínim del convent de la Soledat de Palma. En aquell moment els PP. Mínims tenien els convents de Palma (1582-1585), Muro (1584) i Campos (1607), però s'especifica que vengué del convent ciutadà.